

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено на засіданні Вченої ради  
від 26 червня 2015р., Протокол № 6.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ 194/05

від 30.06.2015

Ректор ДонНУ

Р. Ф. Гринюк



**ПОЛОЖЕННЯ**  
**ПРО ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ**

## 1. Загальні положення

1.1. Положення про дистанційне навчання (далі – Положення) Донецького національного університету є нормативним документом, який регламентує організацію процесу дистанційного навчання в університеті.

1.2. Положення розроблено відповідно до

- Конституції України (статті 41, 54);
- Цивільного кодексу України (статті 418-448);
- Закону України «Про вищу освіту» ( від 01.07.2014р.);
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання ( №1494 від 23 вересня 2003р.);
- Положення про дистанційне навчання (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України (№ 466 від 25.04.2013р.);
- Положення про організацію освітньої діяльності в Донецькому національному університеті.

1.3. Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, практичних умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу.

З метою забезпечення сучасних вимог до рівня сформованості вмінь та навичок випускників вищої школи та осіб, що підвищують кваліфікацію, або отримують післядипломну освіту, дистанційне навчання в ДонНУ проводиться за кредитно-модульною системою організації навчального процесу у спеціалізованому веб-середовищі Moodle, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси інформаційні продукти, які є достатніми для вивчення окремих навчальних дисциплін.

1.4. Організація і забезпечення дистанційної форми навчання в ДонНУ покладається на Центр безперервної освіти (ЦБО) та Навчально-практичний обчислювальний центр (НПОЦ). НПОЦ і ЦБО є структурними підрозділами університету з нормативно-правовою базою, організаційною структурою, кадровим, системотехнічним та матеріально-технічним забезпеченням. Завданням цих структур є впровадження дистанційної форми навчання для всіх видів освітньої діяльності ДонНУ.

## 2. Цілі і завдання дистанційного навчання

### 2.1. Мета впровадження дистанційної форми навчання:

- реалізація інноваційної складової вивчення різних дисциплін, надання студентам та слухачам можливості отримати поглиблені знання завдяки використанню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- набути вміння та навички систематичного подальшого професійного самовдосконалення відповідно до обраної спеціальності, навчальної програми з використанням ІКТ;
- набуття методологічного та технологічного досвіду організації дистанційної освіти.

### 2.2. Основними завданнями ДонНУ з впровадження дистанційного навчання є:

- розширення доступу різних категорій студентів до якісного навчання за відповідними програмами;
- забезпечення індивідуалізації навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей студентів;
- підвищення якості та ефективності навчання шляхом застосування сучасних освітніх технологій;
- створення додаткових можливостей спілкування викладачів і студентів у межах інтерактивного навчання;
- забезпечення навчання за дистанційною формою у навчально-консультативних філіях університету та подальше перетворення їх у локальні філії дистанційного навчання;
- забезпечення контролю якості освіти.

### 2.3. Дистанційне навчання може використатися як:

- технологія організації навчального процесу денної і заочної форм навчання;
- технологія організації підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів;
- окрема форма навчання.

2.4. Дистанційна форма навчання є особливою формою навчання осіб, які мають певний рівень вищої освіти для здобуття ними відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня шляхом дистанційного вивчення навчальних дисциплін і складання заліків, екзаменів та проходження інших форм підсумкового контролю, передбачених навчальним планом. Дистанційна форма навчання застосовується для всіх рівнів вищої освіти за всіма напрямками підготовки і спеціальностями, а також для надання освітніх послуг, пов'язаних і здобуттям другої вищої або післядипломної освіти. Передбачено також вивчення окремих дистанційних курсів чи дисциплін, проведення наукових досліджень, підвищення кваліфікації тощо.

2.5. Обсяг, структура і якість знань, умінь та навичок, що надаються дистанційно, мають відповідати вимогам державного стандарту освіти або стандартам ДонНУ, розробленими відповідними кафедрами і факультетами для певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

2.6. Порядок відбору контингенту та умови зарахування на навчання за дистанційною формою визначає ДонНУ.

2.7. Кількість студентів і слухачів, що навчаються за дистанційною формою, визначається в межах ліцензійного обсягу підготовки за заочною формою навчання та в межах ліцензованого обсягу підготовки до вступу у вищий навчальний заклад, підготовки іноземців. Нормативна чисельність студентів та слухачів, що навчаються за дистанційною формою, становить один викладач на вісімнадцять студентів/слухачів (Наказ Міністерства освіти і науки України № 660 від 25.04.2013р.)

2.8. Перелік навчальних дисциплін і форм організації навчання, за якими забезпечується дистанційне навчання або використання його елементів, визначає науково-методична рада ДонНУ.

### 3. Функції НПОЦ і ЦБО

3.1. НПОЦ і ЦБО ДонНУ забезпечують розміщення і збереження атестованих дистанційних навчальних курсів на платформі дистанційного навчання Moodle ДонНУ.

3.2. Атестовані дистанційні курси є розподіленим інформаційним ресурсом, який розташовано на сервері університету з централізованою системою управління ним та захисту від несанкціонованого доступу.

3.3. ЦБО забезпечує:

- поточну координацію робіт щодо розвитку дистанційного навчання, зокрема з розроблення нормативних документів щодо наукових основ дистанційного навчання, у тому числі технологій дистанційного навчання і його науково-методичного, кадрового та матеріально-технічного забезпечення, а також розроблення засобів і систем контролю якості дистанційного навчання;
- здійснення освітньої діяльності за технологіями дистанційного навчання;
- підвищення кваліфікації викладачів з вивчення новітніх технологій дистанційного навчання;
- участь у міжнародному співробітництві у сфері дистанційного навчання;
- апробацію нових дистанційних курсів в умовах реального навчального процесу;
- розроблення дидактичного та методичного забезпечення дистанційних курсів.

3.4. НПОЦ забезпечує:

- технічну підтримку апаратного, телекомунікаційного забезпечення та банку атестованих дистанційних курсів;

#### **4. Управління системою дистанційного навчання**

4.1. Загальне управління системою дистанційного навчання (ДН) здійснює ректор, забезпечуючи:

- проведення заходів для здійснення дистанційного навчання за обраними напрямками (спеціальностями) за всіма видами освітньої діяльності;
- фінансову підтримку дистанційного навчання;

4.2. Оперативне управління здійснює проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, забезпечуючи:

- контроль якості та мотивацію учасників упровадження дистанційного навчання в ДонНУ;
- подання на зовнішню атестацію розроблених в ДонНУ дистанційних курсів.

#### **5. Стандарти у дистанційному навчанні**

5.1. Дистанційна форма навчання базується на державних стандартах вищої, професійно-технічної та загальної середньої освіти і технологіях дистанційного навчання.

5.2. Інформаційний і функціональний контент дистанційних курсів та управління ними повинні відповідати міжнародним стандартам дистанційних курсів, сформульованим у SCORM (Sharable Courseware Object Reference Model), і вимогам Міністерства освіти і науки України.

#### **6. Організаційні засади системи дистанційного навчання**

6.1. За погодженням ректора ЦБО має право створювати власну розгалужену структуру із підрозділів (лабораторій) як в самому університеті так і в інших навчальних закладах, у тому числі закордонних, спільно з аналогічними структурними підрозділами цих навчальних закладів, на підставі укладених угод про співробітництво та відповідно до чинного законодавства.

6.2. Створення та вдосконалення інформаційних ресурсів дистанційних курсів ДонНУ здійснюється переважно викладачами університету.

Усі майнові права інтелектуальної власності на дистанційні курси, що були розроблені працівниками університету в рамках їх робочого часу, відповідно до Колективного договору і закону України «Про авторське право і суміжні права» належать ДонНУ.

6.3. ДонНУ отримує майнові права та право самостійного використання дистанційних курсів, які розроблені як юридичними, так і фізичними особами на договірних засадах при збереженні авторських прав.

6.4. Усі дистанційні курси, які приймаються до банку атестованих дистанційних курсів, попередньо проходять обов'язкову процедуру атестації.

6.5. ДонНУ з метою апробації нових дистанційних курсів організовує дистанційне навчання після розгляду та схвалення дистанційних курсів.

6.6. ДонНУ забезпечує використання у навчальному процесі атестованих дистанційних курсів та проводить внутрішній моніторинг якості дистанційного навчання як в підрозділах університету, так і в його навчально-консультаційних центрах.

## **7. Організація навчального процесу за дистанційною формою навчання**

7.1. Учасниками навчального процесу, що відбувається за дистанційною формою навчання, є:

- особи, які навчаються: студенти, учні, слухачі тощо (далі за текстом – студенти);
- науково-педагогічні працівники (далі за текстом – викладачі);
- фахівці з інформаційних технологій, адміністратори дистанційного навчання, програмісти, методисти, оператори тощо (далі за текстом – персонал).

7.1.1. Взаємовідносини між учасниками навчального процесу за дистанційною формою навчання регулюються відповідними договорами.

7.1.2. Викладачі дистанційного курсу можуть мати різні права та обов'язки:

- автор курсу – викладач, який розробляє, редагує та підтримує курс, консультує студентів, перевіряє та оцінює їх роботи. Автор (або

автори) відповідає за якість і зміст курсу, він володіє особистим немайновим правом інтелектуальної власності на дистанційний курс.

- викладач-асистент (тьютор) – викладач, який проводить навчальну роботу у дистанційній формі, консультує студентів, перевіряє та оцінює їх роботи, але не має права редагувати курс. Призначається рішенням відповідної кафедри або спільним рішенням кафедр, якщо навчальне навантаження з дисципліни закріплене за кількома кафедрами.

7.1.3. Викладачі, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання, повинні мати необхідний кваліфікаційний рівень з технологій дистанційного навчання, що підтверджується Сертифікатом ЦБО ДонНУ.

7.1.4. Робочий час педагогічних та науково-педагогічних працівників, що забезпечують дистанційне навчання, для виконання навчальних, методичних, наукових, організаційних та інших робіт у поточному навчальному році не повинен перевищувати річний робочий час відповідно чинного законодавства України про працю.

Враховуючи підвищену складність підготовки методичного та дидактичного забезпечення дистанційних курсів у порівнянні з підготовкою методичних матеріалів для інших форм навчання, зав. кафедрами дозволяється перерозподіляти робочий час між методичними та навчальними роботами у бік зменшення останніх.

7.1.5. Навчатися в університеті за дистанційною формою навчання або за дистанційною, поєднаною з іншими формами, мають право громадяни України, іноземні громадяни й особи без громадянства відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод.

7.1.6. Строк навчання за дистанційною формою має бути таким, як і за заочною формою за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, напрямками підготовки та спеціальностями.

7.1.7. Випускники університету, які успішно закінчили повний курс навчання за дистанційною або поєднаною з дистанційною формою навчання і пройшли



державну атестацію, одержують відповідні документи державного зразка про освіту. Студенти та слухачі, які успішно закінчили навчання за окремими дистанційними курсами, одержують Сертифікат ДонНУ.

7.2. Особливості організації навчального процесу дистанційної освіти.

7.2.1. Навчальний процес дистанційного навчання в університеті організовується на підставі навчальних планів, розроблених на основі галузевих стандартів вищої освіти і вимог до всіх елементів технологій дистанційного навчання.

7.2.2. Навчальний процес за дистанційною формою в університеті здійснюється у наступних видах: навчальні заняття, виконання проектних завдань, практична підготовка, контрольні заходи.

7.2.3. Основними видами навчальних занять при дистанційному навчанні в університеті є: самостійне вивчення навчального матеріалу дистанційного курсу, лекція, консультація, семінар, дискусія, практичне заняття, лабораторне заняття, тощо.

7.2.4. Самостійне вивчення передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які студенти отримують через Інтернет(корпоративну мережу). Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються програмою навчальної дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться в дистанційному курсі.

7.2.5. Лекція – один із видів навчального заняття в дистанційному навчанні, на якому студенти отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку, як у синхронному режимі, коли студенти можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання в реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли студенти отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу. Допускається викладення лекційного матеріалу у вигляді веб-сторінок або у форматі Word, Excel, PowerPoint, PDF, тощо.

7.2.6. Консультація – це елемент навчального процесу, за яким студенти дистанційно отримують відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (у формі чату, форуму та особистих повідомлень).

7.2.7. Семінар – це навчальне заняття, що заплановане програмою навчання, під час якого відбувається обговорення вивченої теми, до якого студенти готують тези виступів на підставі виконаних завдань.

7.2.8. Дискусія – це навчальне заняття, проведення якого визначається викладачем у зв'язку з необхідністю вирішення поточної проблеми, що виникла у студентів у ході навчання, шляхом обговорення її студентами з викладачем та між собою (у вигляді форуму, чату).

7.2.9. Практичне заняття – це навчальне заняття, під час якого відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формуються вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, сформульованих у дистанційному курсі. Практичні заняття виконуються дистанційно, результати для перевірки розміщуються в дистанційному курсі на платформі ДонНУ.

7.2.10. Лабораторне заняття – форма навчального заняття, яке передбачає, що студенти особисто проводять реальні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни. При проведенні лабораторних робіт студенти набувають практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, вимірювальною апаратурою, обчислювальною технікою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Лабораторні заняття в дистанційному навчанні залежно від напрямку підготовки (спеціальності), рівня матеріально-технічної оснащеності, можливостей створення і використання віртуальних лабораторій можуть проводитись у таких варіантах: очно у спеціально обладнаних навчальних

лабораторіях; повністю дистанційно з використанням відповідних моделювальних програм (емуляторів), віртуальних лабораторій тощо; частково – очно, а частково – дистанційно.

Перелік дисциплін, за якими не допускається дистанційне виконання лабораторних робіт, визначають навчально-методичні комісії факультетів, які здійснюють дистанційне навчання. До складу навчально-методичних комісій обов'язково входять особи, відповідальні за впровадження дистанційного навчання на кафедрах факультетів.

7.2.11. Виконання проектних завдань у дистанційному навчанні передбачає розроблення курсових проектів (курсівих, контрольних, розрахунково-графічних робіт або завдань) та дипломного проекту (роботи), які виконуються студентами самостійно за можливостей консультування керівниками проектів та призначеними консультантами через форуми або очно. Виконані дистанційно розрахунково-графічні, контрольні роботи та курсові проекти оформлюються студентами в електронному вигляді і перевіряються викладачем на сайті ДН.

Дипломні проекти подаються студентом до Державної екзаменаційної комісії (ДЕК) особисто на паперовому та електронних носіях. Захист дипломних проектів відбувається очно (а у разі створення правових і організаційних умов та інформаційно-технологічних засобів, що забезпечують гарантований рівень ідентифікації студентів, дистанційно) перед відповідними ДЕК згідно з чинним в університеті порядком. Дипломні проекти зберігаються в архіві університету згідно з чинними правилами.

7.2.12. Студенти дистанційної форми навчання, які працюють за фахом відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики обраного напрямку навчання (спеціальності), звільняються від проходження виробничої практики. В інших випадках студенти проходять виробничу практику відповідно до освітньо-професійної програми обраного напрямку навчання (спеціальності). База практики обирається студентом самостійно або

визначається профільною кафедрою, яка оцінює результати виконання програми практики.

7.2.13. Контрольні заходи для студентів дистанційної форми навчання передбачають самоконтроль, вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Самоконтроль є первинною формою контролю знань студентів, який обов'язково забезпечується структурою та організацією будь-якого дистанційного курсу. Основною формою вхідного, поточного та рубіжного контролю є тестування. Крім того, поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних, семінарських занять та дискусій.

7.2.14. Оцінювання результатів практичних та лабораторних робіт відбувається викладачем дистанційно; в випадках оцінювання робіт, які представлені не в електронному вигляді – очно; оцінювання результатів тестування – переважно автоматично.

7.2.15. Іспити та заліки складаються студентами в період екзаменаційних сесій або за індивідуальним графіком, який затверджується деканом відповідного факультету, де навчаються студенти.

7.2.16. До розроблення і впровадження механізму гарантованої ідентифікації учасників процесу дистанційного навчання іспити та заліки складаються очно або дистанційно у присутності відповідальної особи, яка має повноваження щодо ідентифікації особи студента.

7.2.17. Результати поточного та семестрового контролю (іспитів та диференційованих заліків) оцінюються у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки.

7.2.18. Результати семестрового контролю зберігаються в електронному вигляді та дублюються на паперових носіях (екзаменаційних та залікових відомостях, залікових книжках).

## **8. Забезпечення дистанційного навчання**

8.1. Забезпечення дистанційного навчання включає такі складові: науково-методичне забезпечення; кадрове забезпечення; системо технічне забезпечення; матеріально-технічне забезпечення.

8.2. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання розробляють викладачі університету. Науково-методичне забезпечення включає:

- наукові основи дистанційного навчання для всіх освітніх рівнів та напрямів підготовки, перепідготовки та (або) розширення профілю(підвищення кваліфікації);
- критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;
- єдині вимоги до навчальних планів, програм і нормативів дистанційного навчання, які відповідають державним стандартам освіти;
- дидактичне та методичне забезпечення дистанційних курсів;
- методики розроблення, апробації та впровадження дистанційних курсів;
- науково-методичні основи функціонування банку атестованих дистанційних курсів.

8.3. Кадрове забезпечення дистанційного навчання реалізується системою перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання таких категорій фахівців:

- педагогічних та науково-педагогічних працівників університету;
- фахівців з інформаційно-комунікаційних технологій – інженерів,
- програмістів, системних адміністраторів дистанційного навчання;
- методистів дистанційного навчання;
- експертів дистанційного навчання.

8.4. Усі фахівці, які забезпечують дистанційне навчання, повинні бути атестованими і мати відповідні документи, що підтверджують кваліфікаційний рівень з дистанційного навчання. Університет забезпечує підвищення кваліфікації своїх працівників, які задіяні у дистанційному

навчанні, не рідше одного разу на п'ять років обсягом не менше 108 академічних годин.

8.5. Системотехнічне забезпечення включає в себе апаратну, телекомунікаційну, програмну та інформаційну складові.

8.5.1. До апаратного забезпечення належать: сервери для розміщення дистанційних курсів, веб-сайтів та відповідних сервісних служб, робочі станції для викладачів, а також студентів, які навчаються дистанційно, мережеве обладнання для об'єднання серверів та робочих станцій в єдину локальну систему та їхнього підключення до Інтернет.

8.5.2. Телекомунікаційне забезпечення складається з:

- телекомунікаційного обладнання, що забезпечує об'єднання мереж, які задіяні в дистанційному навчанні;
- телекомунікаційного обладнання, що забезпечує необхідну якість та пропускну здатність каналів зв'язку для інтерактивної взаємодії учасників навчального процесу та їхнього доступу до інформаційних ресурсів.

8.5.3. Програмне забезпечення включає:

- системне програмне забезпечення для підтримки роботи серверів і робочих станцій;
- прикладне програмне забезпечення для загальної підтримки та адміністрування процесу дистанційного навчання;
- прикладне програмне забезпечення для створення навчальних матеріалів дистанційних курсів (редактори тексту, графіки, відео, звуку, анімаційні пакети тощо);
- інше програмне забезпечення, що рекомендується або розповсюджується університетом для його використання особами, що навчаються за дистанційною формою навчання.

8.5.4. До інформаційного забезпечення належать інформаційні ресурси, що використовуються у процесі дистанційного навчання: окремі дистанційні курси, електронні бібліотеки, нормативно-правова база стосовно дистанційного навчання, інші навчальні ресурси, у тому числі й ті, що є в мережі Інтернет.

8.6. До матеріально-технічного забезпечення належать матеріальні об'єкти та обладнання, що забезпечують процес дистанційного навчання. Вимоги до матеріально-технічного забезпечення університету визначаються відповідними будівельними та санітарно-гігієнічними нормами.

## **9. Фінансування у сфері дистанційного навчання**

9.1 Фінансування діяльності з дистанційного навчання здійснюється у відповідності з діючим законодавством, в тому числі за рахунок: коштів державного бюджету, коштів фізичних та юридичних осіб, що вносять плату за навчання, виконання господарчих договорів, отриманих грантів, добровільних внесків і пожертв, інших надходжень, не заборонених чинним законодавством.

9.2. Фінансові відносини ДонНУ з організаціями та установами в сфері дистанційного навчання здійснюються на договірних засадах.

## **10. Міжнародне співробітництво у сфері дистанційного навчання**

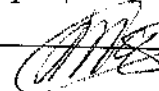
10.1. Головними напрямками міжнародного співробітництва у сфері дистанційного навчання для університету є:

- участь у проектах і програмах, спрямованих на входження системи дистанційного навчання України до світової освітньої системи з урахуванням національних інтересів і здобутків вітчизняної освіти, зокрема створення міжнародних віртуальних університетів, до складу
  - яких входять навчальні заклади різних країн;
  - участь у проектах і програмах інтегрування національних телекомунікаційних мереж, що задіяні у дистанційному навчанні, в європейські та світові науково-освітні телекомунікаційні мережі;
  - проведення спільних наукових досліджень щодо розвитку технологій дистанційного навчання;
  - участь у розробленні міжнародних стандартів на технології дистанційного навчання;
  - надання послуг, пов'язаних із здобуттям освіти за технологіями дистанційного навчання, іноземним громадянам;
  - відрядження за кордон педагогічних, науково-педагогічних працівників та інших фахівців з метою підвищення кваліфікації з дистанційного навчання

відповідно до міжнародних договорів України, а також прямих договорів навчальних закладів з іноземними партнерами.

10.2. Університет має право здійснювати міжнародне співробітництво в сфері дистанційного навчання, укладати відповідні договори, встановлювати прямі зв'язки з навчальними закладами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо, згідно з чинним законодавством.


Професор кафедри вищої математики та  
МВМ,  
куратор ЦБО

  
Н. М. Лосєва


Начальник відділу дистанційного  
навчання та веб-технологій

  
І. В. Різниченко

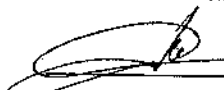
Перший проректор

  
Н. В. Пирлік

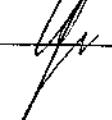
Проректор з науково-педагогічної  
та навчальної роботи

  
Р.Ю. Подольський


Директор навчально-практичного  
обчислювального центру

  
Я. А. Арчаков

Начальник відділу економіки та  
планування

  
С. В. Бураков

Завідувач навчального відділу

  
О. В. Євтухова

Начальник юридичного відділу

  
О. І. Гаврін